

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3090/2023
02.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Дејан Мудринић, адвокат из ..., против туженог „ББ“ д.о.о. Суботица, чији је пуномоћник Дражен Рацић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 4768/22 од 06.04.2023. године, у седници одржаној 02.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против обавезујућег дела пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 4768/22 од 06.04.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици П1 47/2022 од 23. августа 2022. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да му на име дела зараде по основу краткорочних стимулација из члана 11. став 4. уговора о раду број ../2016 од 31.01.2016. године исплати и то: за 2016. годину износ од 9.697.437,33 динара са затезном каматом од 01.03.2017. године до исплате; за 2017. годину износ од 23.316.745,76 динара са затезном каматом од 01.03.2018. године до исплате; за 2018. годину износ од 17.783.412,74 динара са затезном каматом од 01.03.2019. године до исплате, те да на основицу која представља висину неисплаћеног дела зараде по основу краткорочних стимулација изврши обрачун и уплату надлежном Републичком фонду за ПИО, Фонду за здравствено осигурање, Националној служби за запошљавање припадајуће доприносе у истом року. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове поступка у износу од 616.250,00 динара у року од осам дана од правноснажности пресуде, а у случају доцње са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 4768/22 од 06.04.2023. године, ставом првим изреке, делимично је преиначена пресуда Основног суда у Суботици П1

47/22 од 23. августа 2022. године и обавезан тужени да тужиоцу на име дела зараде по основу краткорочних стимулација из члана 11. став 4. уговора о раду број ../2016-1 од 31.01.2016. године исплати: за 2016. годину 8.587.127,21 динар са затезном каматом од 01.03.2017. године до исплате; за 2017. годину 15.342.890,66 динара са затезном каматом од 01.03.2018. године до исплате и за 2018. годину 17.783.412,74 динара са затезном каматом од 01.03.2019. године до исплате, као и да на наведене износе изврши обрачун и уплати за тужиоца доприносе за обавезно социјално осигурање надлежном РФ за пензијско и инвалидско осигурање, РФ за здравствено осигурање и Националној служби за запошљавање у року од осам дана. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 791.510,00 динара са затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате у року од осам дана. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 626.250,00 динара са затезном каматом од извршности до исплате. Ставом четвртим изреке, у преосталом делу се жалба тужиоца као неоснована одбија и потврђује првостепена пресуда у преосталом одбијајућем делу. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 268.800,00 динара у року од осам дана. Ставом шестим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против обавезујућег дела правноснажне другостепене пресуде, тужени је изјавио благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је доставио одговор на ревизију, захтевајући накнаду трошкова ревизијског поступка.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП, Врховни суд је оценио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је по занимању дипломирани машински инжењер - магистар пословног менаџмента. Радио је на руководећим пословима у „Врбас гас“ као и „Србија гас“ а радни однос му је споразумно престао 31.01.2016. године. Тужилац је поседовао лиценце за одговорног извођача радова и одговорног пројектанта. ВВ је дипломирани инжењер машинства и оснивач и већински власник туженог које је организовано као друштво са ограниченом одговорношћу. Обављао је функцију председника скупштине и као директор. Имао је намеру да се повуче са послова директора туженог са намером да га замени неко други. Расписао је конкурс средином августа 2015. године за радно место заменика директора. ВВ и тужилац су познаници већ 20 година. ВВ је понудио тужиоцу да код њега у његовој фирми заснује радни однос што је овај и прихватио. Постигли су договор 31.01.2016. године, закључили уговор о раду број ../2016-1, са којим уговором је у потпуности била упозната и скупштина туженог и сви остали власници туженог. Према назначеном уговору о раду тужилац је засновао радни однос на неодређено време на радном месту заменика директора друштва.

Тај посао је обављао до 31.12.2017. године а од 01.01.2018. године обављао је послове радног места директора друштва. Послови заменика директора и директора били су јасно дефинисани. Према члану 3. уговора тужилац је имао на располагању службено возило током 2016. године као и 2017. године, током 24 сата, мобилни телефон умрежен у систем туженог, лаптоп рачунар, сопствену канцеларију и секретарицу и репрезентацију у разумним оквирима и оправдане маркетиншке активности. Према члану 11. уговора о раду тужиоцу као запосленом је утврђена зарада за обављање рада и за време проведено на раду у висини од 100.000,00 динара нето, тј. 142.000,00 динара бруто са припадајућим порезима и доприносима за пуно радно време и стандардни учинак и садржи све додатке за увећану зараду, сложеност послова, одговорност услова рада, степен стручне спреме односно образовање запосленог који је услов за обављање послова за који се закључује уговор о раду. Према тачки 4. назначеног члана уговора предвиђено је да тужилац има и право на краткорочне стимулације и то под 1) за 2016. и 2017. годину 20% од нето добити без стимулације руководећег кадра (изузев већ уговореног посла из 2015. године са предузећем „Мастерпласт“); 2) за 2018. годину и даље 50% нето добити и то 30% нето добити за директора и 20% за остали руководећи кадар; 3) добит се може обезбедити путем исплате или путем покривања трошкова као што су: гориво, репрезентација, материјал за изградњу, адаптацију, трошкови едукације и стручног усавршавања, новац, компензација стана итд. Тачком 5. назначеног члана било је предвиђено да након пет година успешног вођења предузећа (пет година пословања са добити) директор добија 5% од вредности друштва у власништво. Након сваке следеће године пословања са добити директор добија додатно по 1% власништва у posed, при чему је стимулација 45% нето добити и то 25% нето добити за директора и 20% за остали руководећи кадар. Тужилац је био привремено спречен за рад у периоду од 30.05.2018. до 05.09.2018. године да би се 06.09.2018. године вратио на рад, а 07.09.2018. године скупштина туженог је донела одлуку о његовом разрешењу са функције директора и именовању ВВ на ту функцију. Након разрешења са функције директора тужени је 07.09.2018. године са тужиоцем закључио уговор о раду где је тужилац премештен на послове пројектанта Тужилац је покренуо судски поступак и пресудом Основног суда у Суботици П1 1351/18 од 18.09.2019. године која је постала правноснажна 27.10.2020. године утврђена је ништавост уговора о раду од 07.09.2018. године и тужени обавезан да тужиоца распореди на послове који одговарају његовој стручној спреми и радним способностима и накнади му штету у висини накнаде зараде за период од 07.09.2018. године до 30.06.2019. године од 123.373,14 динара и да му уплати одговарајуће доприносе. Тужиоцу је на његов захтев престао радни однос код туженог дана 02.06.2020. године. Скупштина туженог није доносила одлуке о расподели добити за 2016, 2017. и 2018. годину. Тужилац је добио службени стан на адаптацију и на коришћење. Било је потребно адаптирати стан. Нуђен му је стан у својину али је он то одбио. Тужени је платио трошкове адаптације стана при чему су извршене адаптације грејних инсталација, монтажа клима. Иако је те рачуне за адаптацију стана платио тужени у истима је било назначено да је тужилац инвеститор. У периоду од 01.02.2016. до 06.09.2018. године трошкови репрезентације изнели су укупно 52.050,00 динара. На име, краткорочне стимулације за 2016. годину тужиоцу је остављено на столу износ од 10.000 евра што према курсу на дан 30.03.2017. године износи 1.239.844,00 динара. Вештачењем вештака економско-финансијске струке утврђено је да је тужени тужиоцу у готовом новцу, материјалу те репрезентацији исплатио по основу краткорочне

стимулације за 2016. годину износ од 2.195.578,83 динара, што тужилац није ни спорио. На тај износ уплаћени су и припадајући доприноси. Тужилац потражује део краткорочних стимулација и то за 2016, 2017. и 2018. годину.

При овако утврђеном чињеничном стању, првостепени суд је нашао да је тужбени захтев тужиоца неоснован из следећих разлога. Наиме, одребом чл. 14. Закона о раду, уговором о раду или другом одлуком послодавца може се утврдити учешће запосленог у добити оствареној у пословној години у складу са законом и општим актом. Према Закону о раду који се примењује од 29.07.2014. године - члан 105. став 3. прописано је да се примања запослених по основу учешћа у добити не сматра зарадом. Законом о раду прави се јасна разлика између стимулације (бонус) и учешћа запослених у добити, такође и пореским прописима (јер је све исплате које послодавац врши запосленима, по основу бонуса, награда, стимулација и слично) представљају део зараде запосленог који се укључују у зараду која се исплаћује у истом месецу на коју се обрачунавају и плаћају порези и доприноси на зараду. Исплата по основу учешћа у добити има други порески третман и не представља зараду запосленог већ се опорезује по члану 85. став 1. тачка 14. Закона о порезу на доходак грађана. Сходно изнетом првостепени суд закључује да је Законом о раду регулисано да послодавац на име остварених пословних успеха којима су допринели запослени има могућност, али не и обавезу да исплати зараду на основу доприноса запосленог пословном успеху послодавца. Послодавац је тај који уређује општим актом и уговором о раду да ли ће исплаћивати зараде по основу доприноса запосленог пословном успеху послодавца и поставља критеријуме за остваривање права на исплату додатне зараде. Првостепени суд закључује, да сходно члану 14. Закона о раду, услов за исплату запосленом по овој одредби јесте да надлежни орган послодавца (а то је у овом случају скупштина туженог) мора донети одлуку о расподели добити. У конкретном случају такве одлуке за спорни период 2016, - 2018. годниа нису донете од стране надлежног органа туженог. Осим тога, тужилац није доказао да је својим вансеријским залагањем, личним залагањем и новим пословним партнерима и пројектима до којих је дошао са својим пословним везама, допринео пословном успеху туженог, односно није пружио доказ којим би указао са којим новим пословима је он као ангажовано стручно лице и руководећи кадар допринео туженом увећању постојеће добити у утуженом временском периоду. Сходно томе је одбио тужбени захтев тужиоца.

Вештачењем од стране вештака економско-финансијске струке утврђено је, да када се узму у обзир одредбе уговора о раду да је неисплаћени износ краткорочне стимулације тужиоцу за 2016. годину у висини од 9.697.437,33 динара (без нето добити из посла са „Мастерпластом ЈУ“ и уговорима из 2015. године и 2016. године), да је неисплаћена зарада по основу краткорочне стимулације у 2017. години 23.316.745,76 динара (нето износ) а за 2018. годину 17.783.412,74 динара.

Другостепени суд није прихватио правну аргументацију првостепеног суда у делу потраживања зараде на основу краткорочних стимулација за 2016. до 2018. годину. По оцени другостепеног суда, имајући у виду одредбу члана 104, 105, 106. и 107. Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“ број 24/05 ... 113/17) произлази недвосмислено да законодавац није прописао обавезу послодавца да исплати зараду по

основу доприноса запосленог пословном успеху послодавца (награде, бонусе и томе слично), нити је дефинисао појам „пословног успеха послодавца“ већ је препустио да право на тај део зараде и услове за остваривање тог права (па и висину) регулише послодавац општим актом (колективним уговором и правилником о раду) или да се право на тај део зараде (услов и висина) уговора сагласном вољом запосленог и послодавца, што је управо и учињено у конкретном случају закључењем уговора о раду између тужиоца и туженог а везано за заснивање радног односа тужиоца код туженог. Уговарање права на део износа по основу доприноса запосленог пословном успеху послодавца, кроз награде, бонусе, тзв. „краткорочне стимулације“, награђивања један је од главних начина за привлачење запослених и њихово мотивисање на остваривање бољих резултата свог рада. Значи, све то је уговорено у предвиђено уговором о раду који је тужилац закључио са туженим. С друге стране, тужени није доказао да тужилац није допринео пословном успеху туженог тј. његовом пословању са добити јер је вештачењем утврђено да је та добит остварена. Тужилац је својим вансеријским залагањем, личним решењима и новим пословним партнерима и пројектима до којих је дошао са својим пословним везама допринео пословном успеху туженог. О томе говори и чињеница да је тужиоцу од стране туженог извршена делимична исплата уговорене краткорочне стимулације у новцу или покривањем трошкова (у укупном износу од 2.197.578,83 динара) који део је узет у обзир приликом обрачунавања краткорочних стимулација за спорни период. Да тужилац није допринео пословном успеху туженог и остваривању добити не би у току јануара 2018. године био именован за директора туженог што указује на чињеницу да је тужилац својим радом допринео пословном успеху туженог за 2016. и 2017. годину да је тужени пословао успешно, остварио добит и то већу добит него она која је била остварена у току 2015. године. Сходно томе, другостепени суд је делимично преиначио првостепену пресуду и обавезао туженог на исплату краткорочних стимулација из члана 11. став 4. уговора о раду од 31.01.2016. године за 2016. до 2018. године у износима ближе означеним у изреци и обавезао тужену на уплату одговарајућих доприноса. Сходно одлуци о главној ствари донета је на основу члана 165. став 2. у вези члана 153. став 2. и 154. ЗПП одлука о трошковима поступка.

По оцени Врховног суда, правилна је одлука другостепеног суда. Наиме, правилно закључује другостепени суд да одредбама Закона о раду није прописана обавеза послодавца да исплати зараду по основу доприноса запосленог у складу са пословним успехом послодавца (награда, бонови и томе слично). Закон није ни дефинисао појам „пословног успеха послодавца“. То је препуштено самом послодавцу да у својим актима (колективним уговором или правилником о раду), то питање регулише на посебан начин или пак закључивањем уговора о раду. У конкретном случају, тужилац је са туженим закључио уговор о раду при чему је у члану 11. тачка 4. подтачка 1, 2. и 3. предвиђено да поред новчане накнаде тужилац као запослени има право на краткорочне стимулације и то за 2016. и 2017. годину 20% од нето добити без стимулације руководећег кадра (изузев већ уговореног посла из 2015. године са предузећем „Мастерпласт“) а за 2018. годину па надаље 50% нето добити и то 30% нето добити за директора и 20% за остали руководећи кадар. У 2018. години тужилац је обављао функцију директора туженог.

Уговор о раду је закон за странке. Предметне одредбе уговора о раду закљученог између тужиоца и туженог нису у супротности са одредбама Закона о раду нити су оне пак у супротности са одредбама Закона о облигационим односима. С тога правилно другостепени суд закључује да тужилац има право на тражену исплату а на име краткорочних стимулација за спорни период. Правилно је закључио другостепени суд да је тужилац допринео својим залагањем (личним решењима и контактом са пословним партнерима) успеху туженог тј. његовом пословању те су се стекли услови да тужилац потражује право на исплату по том основу. Финансијским вештачањем је утврђено да је добит туженог предузећа у односу на 2015. годину била већа за три наредне године. Да тужилац није обављао професионално свој посао, логично би било да не би био постављен на место директора у 2018. години. Све то указује на чињеницу да је правилан закључак другостепеног суда да је тужилац допринео пословном успеху туженог у његовом пословању са добити.

Наводима из ревизије тужене не доводи се у питање правилност побијане одлуке. Нису од значаја наводи да је тужени нудио тужиоцу стан у власништво али да је овај то одбио и да је након тога тужени уложио средства у адаптацију тог стана. Ово из разлога што тај стан тужилац није добио у својину а осим тога улагање у адаптацију стана које је финансирао тужени представља улагање у власништво - стана туженог. Предметни стан је и даље остао у власништву туженог. Остали наводи из ревизије се понављају из навода изјављених у жалби а које је другостепени суд правилно ценио а коју оцену тих навода у свему прихвата и Врховни суд.

Правилна је и одлука суда о трошковима поступка.

Суд није прихватио захтев тужиоца за досуђивање трошкова ревизијског поступка јер одговор на ревизију није обавезан, а сходно томе нема ни право на те трошкове.

Имајући у виду све напред изнето, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа-судија
Гордана Комненић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић